

Yttrande från Regionkommittén om "Förslag till rådets förordning (EG) om ett instrument för strukturpolitiska åtgärder inför anslutningen (ISPA)"

(1999/C 51/02)

BAKGRUND

- Förslag till rådets förordning (EG) om ett instrument för strukturpolitiska åtgärder inför anslutningen [KOM(98) 138 slutlig — 98/0091 CNS] ⁽¹⁾.
- Rådets beslut av den 4 juni 1998 att i enlighet med artikel 198c första stycket rådfråga Regionkommittén om detta ämne.
- Presidiets beslut av den 12 mars 1998 att ge utskott 1 "Regionalpolitik, strukturfonder, ekonomisk och social sammanhållning, samarbete över nations- och regiongränser" i uppdrag att utarbeta yttrandet.
- Det utkast till yttrande (CdR 241/98 rév.) som utskott 1 antog den 30 september 1998 (föredragande: Bruno Bracalente och Günter Meyer).
- Regionkommitténs yttrande om "Förslag till rådets förordning (EG) om allmänna bestämmelser för strukturfonderna" (CdR 167/98 fin) ⁽²⁾.

Mot bakgrund av ovanstående antog Regionkommittén vid sin 26:e plenarsession den 18-19 november 1998 (sammanträdet den 18 november) följande yttrande.

1. Inledning och sammanfattning av kommissionens förslag

1.1. I samband med Agenda 2000 ⁽³⁾ har kommissionen lagt fram ett antal förslag som syftar till att förstärka åtgärderna inför anslutningen för de tio central- och östeuropeiska kandidatländerna samt Cypern. Officiellt inleddes anslutningsprocessen den 30 mars 1998 med de tio kandidatländerna i Central- och Östeuropa (Bulgarien, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckiska republiken och Ungern). Genom de bilaterala regeringskonferenserna den 31 mars 1998 påbörjades anslutningsförhandlingarna med Polen, Tjeckiska republiken, Estland, Slovenien, Ungern och Cypern (5 + 1).

Till alla kandidatländer överlämnades de partnerskap som beslutats på grundval av "Rådets förordning ⁽⁴⁾ om stöd till ansökarstaterna inom ramen för föranslutningsstrategin och särskilt om upprättande av anslutningspartnerskap". Dessa anslutningspartnerskap är avtal mellan gemenskapen och kandidatländerna med precisa åtaganden för kandidatländerna och utfästelser om ekonomiskt och tekniskt stöd från gemenskapen.

1.2. Europeiska rådet i Luxemburg enades i december 1997 om en kraftig höjning av stödet inför anslutningen

och kompletterade Phare-programmet med program inför anslutningen. Kommissionen lade fram motsvarande förslag till förordningar i början av mars 1998.

1.3. Vid sidan av Phare-stödet (med en budget på 1,3 miljarder ecu för 1999 och 1,5 miljarder ecu från år 2000, även om antalet mottagarländer minskar sedan vissa länder blivit medlemmar) skall kandidatländerna få stöd vid omstruktureringen av jordbruket och förberedelserna för gemenskapens strukturpolitik (administrativa rutiner, tekniska förlopp m.m.).

För omstruktureringen av jordbrukssektorn (vilket innefattar att bygga upp en effektiv förvaltning inom sektorn samt tillförlitliga övervakningssystem för veterinär- och växtskydd) i de tio central- och östeuropeiska länderna skall 500 miljoner ecu avsättas årligen mellan år 2000 och 2006 till fasta priser (1997 års nivå) från jordbruksfondens (EUGFJ) garantidel. Fördelningen skall ske med hänsyn till bl.a. jordbrukets areal och antal sysselsatta inom jordbruket.

1.4. För det nya strukturpolitiska instrumentet inför anslutningen (ISPA) avsätts årligen 1,04 miljarder ecu, som skall fördelas på de tio central- och östeuropeiska länderna. Kommissionen föreslår följande:

- De för respektive år disponibla medlen skall fördelas mellan de tio central- och östeuropeiska länderna med hänsyn till befolkning, yta och BNP (per capita i köpkraft).

⁽¹⁾ EGT C 164, 29.5.1998, s. 4.

⁽²⁾ EGT C 373, 2.12.1998, s. 1.

⁽³⁾ Agenda 2000 "En förstärkt och utvidgad union", KOM(97) 2000 slutlig.

⁽⁴⁾ Rådets förordning (EG) nr 622/98 — EGT L 85, 20.3.1998, s. 1.

- Finansieringsavtal skall upprättas som fastställer hur utvärdering, förvaltning och kontroll skall ske.
- Medlen skall bindas för fleråriga projekt.
- Stöd som beviljats för ett projekt kan dras tillbaka om inga arbeten påbörjats inom den period som angivits i finansieringsavtalet.

1.5. De åtgärder som skall få stöd är sådana som angivits som prioriterade i de nationella programmen för antagande av gemenskapens regelverk. Det innebär att det inte handlar om samfinansiering av tillfälliga investeringar, utan om stöd till projekt som varaktigt kan fungera som strategiska katalysatorer.

1.6. För att säkerställa en noggrann samordning av gemenskapens stöd inför anslutningen (Phare, ISPA och stödet för jordbruksutveckling) avser kommissionen att föreslå en horisontell samordningsförordning samt en kommitté med uppgift att undvika dubbleringar i stödet och att säkerställa att de projekt som får stöd är kompatibla.

1.7. Det strukturpolitiska finansinstrumentet inför anslutningen skall enligt förslaget — liksom sammanhållningsfonden — sättas in på två områden:

- Inom miljöområdet som stöd vid anpassningen till gemenskapens regelverk (med tyngdpunkt på förbättring av vatten- och luftkvalitet samt avfallshandling).
- Inom transportområdet för att underlätta anslutningen till de transeuropeiska näten och utvidgningen av dessa österut.

1.8. Stöd skall ges till projekt som omfattar minst 5 miljoner ecu. ISPA-andelen får då inte överstiga 85 % av de offentliga utgifterna. Denna andel skall minskas — såvida inte gemenskapen har ett särskilt intresse av projektet — om medel för samfinansiering finns, om projektet kan generera inkomster och om principen att förearen betalar kan tillämpas i rimlig utsträckning. Medel för samfinansiering skall främst komma från den privata sektorn.

1.9. Enligt förslaget kan undantagsvis upp till 100 % av kostnaderna finansieras för förstudier och tekniska stödåtgärder. För finansieringen av för- och genomförbarhetsstudier avsätts medel motsvarande högst 2 % av samtliga ISPA-medel.

1.10. När kommissionen genomför åtgärder enligt ISPA-förordningen skall den biträdas av en rådgivande kommitté.

1.11. Förslaget till förordning skall antas tillsammans med samordningsförordningen och förordningen om stöd för jordbruksutveckling.

2. Synpunkter på kommissionens förslag

2.1. Regionkommittén finner det glädjande att anslutningsförhandlingar påbörjats med Ungern, Polen, Tjeckiska republiken, Slovenien, Estland och Cypern och ser den gemensamma starten av anslutningsprocessen som en bekräftelse på att utvidgningen kommer att omfatta alla kandidatländer. Kommittén ser utvidgningen som en historisk process för hela Europa och betonar hur viktigt det är att föra en intensiv dialog med Medelhavsländerna och i övrigt fortsätta fördjupningen av den europeiska integrationen.

2.2. Kandidatländerna i Central- och Östeuropa befinner sig fortfarande i en genomgripande ekonomisk och politisk omvandlingsprocess och förbereder sig med unionens och medlemsstaternas — inklusive de lokala och regionala myndigheternas — hjälp för att ta på sig de skyldigheter som ett fullt medlemskap innebär. Regionkommittén betonar att gemenskapen och kandidatländerna endast kan lösa de kommande uppgifterna tillsammans.

2.3. ReK välkomnar de olika instrumenten för strukturstöd till kandidatländerna i samband med att de skall överta gemenskapens regelverk.

2.4. Regionkommittén ser det som positivt att kandidatländernas egna insatser får stöd via Phare när de skall överta och omsätta gemenskapens regelverk.

2.5. Regionkommittén välkomnar att kommissionen med sitt förslag främst inriktar sig på de angelägna behoven av utveckling och förbättring inom områdena transporter och miljö. Kommittén anser dock att även andra infrastrukturnät (energi, telekommunikation) bör beaktas i detta sammanhang och att därför innehållet i artikel 2 skall samordnas med artikel 1.1.

2.6. De positiva erfarenheterna av målinriktade insatser av gemenskapens strukturmedel i regioner i de stater som får stöd av sammanhållningsfonden visar att stödet är ett nyttigt instrument för att förstärka den ekonomiska utvecklingspotentialen. ReK välkomnar därför att de ytterligare instrumenten inför anslutningen skapas. Det kompletterande stödet särskilt genom ”instrumentet för strukturpolitiska åtgärder inför anslutningen” (ISPA) kommer att underlätta för kandidatländerna att reducera de strukturella bristerna särskilt på miljö- och transportområdet och förbereda sig för konkurrensstrycket inom EU. Det är särskilt viktigt att säkerställa

den samordning som behövs mellan ISPA och de delar av "Phare-Institution Building" som stöder uppbyggnaden av ansökarländernas administrativa förmåga att bl.a. förvalta strukturfonderna.

2.7. Regionkommittén anser det absolut nödvändigt att de lokala och regionala nivåerna kan delta som fullvärdiga aktörer i förstudier, programmering och genomförandet av dessa strukturlpolitiska åtgärder (ISPA).

2.8. Regionkommittén stöder principen att de central- och östeuropeiska länderna skall delta i finansieringen av projekten. Kommittén betonar att medverkan av privata företag är ett nyttigt instrument även för att släppa fri dynamiska krafter i den interna konkurrens som kännetecknar inre marknaden. ReK betonar också att man i de kampanjer som skall genomföras för att informera om och skapa publicitet för stödinstrumentet måste göra ordentliga ansträngningar för att främja privata företags deltagande, så att de medel som är avsatta kan gå till projekt som kan ge vinst. För att förverkliga målet om en förstärkt sammanhållning anser kommittén att man noga måste samordna de olika gemenskapsstöden inför anslutningen med samtliga disponibla medel.

2.9. Regionkommittén utgår ifrån att förslaget tröskelvärde om 5 miljoner ecu per projekt kommer att hanteras flexibelt, särskilt för miljöprojekt. I detta sammanhang vill Regionkommittén rikta uppmärksamheten på att de lokala och regionala myndigheternas möjligheter att sätta i gång eller delta i projekt kan begränsas om minimikravet på projektets omfattning höjs. Det gäller särskilt för de kandidatländer där de lokala och regionala myndigheterna fortfarande har begränsad kapacitet och mindre handlingsutrymme i budgethänseende.

2.10. Regionkommittén anser att följande punkter skall tillfogas i bilaga 1 till de uppgifter som skall ingå i ansökan:

- Iakttagande av säkerhets- och hälsobestämmelser på arbetsplatsen.
- Planerade informations- och publicitetskampanjer (enligt artikel 13 i förordningen).

2.11. Regionkommittén anser att integrationen mellan infrastruktursystemen bör framhävas bland de kriterier som räknas upp under punkt 9.3 i finansieringsöversikten. Som en komplettering till förteckningen kan dessutom ett kriterium om förbättrade säkerhetsnormer tillfogas.

3. Slutsatser och rekommendationer

3.1. Regionkommittén accepterar den grundläggande utformningen av detta strukturlpolitiska instrument. Kommittén anser dock — på basis av erfarenheter

av samarbete över gränserna med de central- och östeuropeiska staterna — att det är nödvändigt att lägga större vikt vid olika aspekter av en miljövänlig och gränsöverskridande sammankoppling av transporterna och att även föra in skapandet av nya gränsövergångar bland de stödberättigade åtgärderna. Dessutom bör man informera dessa länder om miljöprojekt som genomförs på lokal och regional nivå inom särskilt viktiga områden för att inför övertagandet av gemenskapsrätten delge dem erfarenheter inför framtiden i fråga om avfallshantering och vattenrening.

3.2. Kommittén anser att den tekniska hjälp kommissionen erbjuder skall bidra till att man kan fastställa specifika projekt, anpassade till nationella krav. Dessutom skall de nationella kraven vara utslagsgivande för medelstilldelningen till de olika infrastrukturprojekten.

3.3. Regionkommittén stöder kommissionens förslag att 2 % av de totala medlen skall avsättas för finansiering av förstudier samt för utgifter inom ramen för den tekniska hjälpen, om medlen i huvudsak används till uppbyggnad av institutionell och administrativ kapacitet i kandidatländerna, till exempel till att göra lokala och regionala myndigheter redo att administrera insatserna från fonderna.

3.4. Kommittén anser det vara särskilt viktigt att utbildning av personalen genomförs i anslutning till den tekniska hjälpen i projekt där tekniska nyheter införs eller en hög miljöskyddsnivå skall hållas.

Det gränsöverskridande och mellanregionala samarbetet samt de samlade erfarenheterna på lokal nivå utgör enligt ReK ett särskilt viktigt bidrag till den europeiska integrationen och samarbetet. ReK betonar att det är nödvändigt att göra det möjligt för alla intresserade företag att delta i utvärderingsprocessen. Kommittén anser också att de regionala och lokala myndigheterna i såväl kandidatländerna som medlemsländerna kan ge ett värdefullt bidrag till utvidgningsprocessen. De bör därför garanteras en roll vid genomförandet av ISPA-åtgärderna, särskilt i överensstämmelse med de administrativa och verksamhetsmässiga reformer som gett dem egen behörighet på bl.a. miljöområdet.

Även här bör erfarenheterna från den nuvarande strukturlpolitiken utnyttjas. Den partnerskapsprincip som fastställs i "föranslutningsförordningen" för landsbygdsområden i kandidatländerna bör också utgöra en målsättning för åtgärderna enligt ISPA. På sikt bör myndigheterna på lokal och regional nivå ha medinflytande under samtliga faser (programarbete, urval av projekt, uppföljning och utvärdering) av åtgärderna

utformning och genomförande. Till att börja med bör det ske genom att de får representation i de organ som skall bedöma och utvärdera ISPA-åtgärderna, oavsett om de, enligt vad som föreskrivs i förslaget till förordning, är behöriga att genomföra ett projekt eller om de direkt berörs av det.

3.5. Projekten för att koppla samman kandidatländerna med det transeuropeiska nätet skall stärka de ekonomiska och sociala banden mellan de blivande medlemsområdena och unionens hela territorium. Planeringen för denna sammankoppling skall utgå från

behoven både i de nuvarande medlemsstaternas gränsområden och i alla områden som berörs av nätets utveckling. ReK betonar i detta sammanhang ännu en gång behovet av att på lämpligt sätt fortsätta att stödja samarbetet över gränserna inom ramen för Interreg och Phares gränsöverskridande program och att säkerställa full kompatibilitet för projekt som får stöd från bägge programmen. Kommissionen uppmanas att i framtiden skapa en gemensam finansiell och organisatorisk bas för stödet till detta samarbete för att undanröja förvaltnings- tekniska hinder för genomförandet av gränsöverskridande projekt och redan därigenom främja det gränsöverskridande samarbetet.

Bryssel den 18 november 1998.

Regionkommitténs

ordförande

Manfred DAMMEYER

Yttrande från Regionkommittén om:

- ”Förslag till rådets förordning (EG) om ändring av förordning (EG) nr 1164/94 om inrättandet av en sammanhållningsfond”, och
- ”Förslag till rådets förordning (EG) om ändring av bilaga II till förordning (EG) nr 1164/94 om inrättandet av en sammanhållningsfond”

(1999/C 51/03)

BAKGRUND

- Kommissionens dokument ”Förslag till rådets förordning (EG) om ändring av förordning (EG) nr 1164/94 om inrättandet av en sammanhållningsfond — Förslag till rådets förordning (EG) om ändring av bilaga II till förordning (EG) nr 1164/94 om inrättandet av en sammanhållningsfond” (KOM(98) 130 slutlig — 98/0104 (AVC) — 98/0118 CNS) ⁽¹⁾.
- Rådets beslut av den 19 maj 1998 att i enlighet med artiklarna 130 d och 198 c i EG-fördraget rådfråga Regionkommittén i detta ärende.
- Presidiets beslut av den 13 maj 1998 att ge utskott 1 ”Regionalpolitik, strukturfonder, ekonomisk och social sammanhållning, samarbete över nations- och regiongränser” i uppdrag att utarbeta kommitténs yttrande.
- Det utkast till yttrande (CdR 235/98 rév.) som antogs av utskott 1 den 30 september 1998 (föredragande: Grigórios Apostolákos och Seán O’Neachtain).

⁽¹⁾ EGT C 159, 26.5.1998, s. 7.